

Sygnatura akt *VII U 122/18*

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., dnia 28 marca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

Protokolant: st.sekr.sąd. Marta Jurga

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2018 r. w Poznaniu

odwołania M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddziału w P.

z dnia 19 grudnia 2017 r. znak (...)

w sprawie M. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w P.

o rekompensatę

oddala odwołanie.

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 grudnia 2017 r. ((...)) Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P. na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.) oraz ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 664 ze zm.) odmówił M. S. doliczenia rekompensaty do kapitału początkowego, gdyż od dnia 1 lipca 2007 r. nabyła ona prawo do wcześniejszej emerytury.

M. S., reprezentowana przez pełnomocnika fachowego (radcę prawnego), w ustawowym trybie i terminie odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę. Odwołująca wskazała, że decyzja ustalająca prawo do wcześniejszej emerytury nie dotyczyła emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, a ponadto świadczenie nie było wypłacane, gdyż odwołująca kontynuowała zatrudnienie. Skoro odwołująca nie nabyła prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, przysługuje jej rekompensata.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację przedstawioną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Organ rentowy wskazał, że prawo do rekompensaty nie przysługuje osobom mającym ustalone prawo do emerytury z innego tytułu niż wykonywanie pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. S. urodziła się w dniu (...) i z zawodu jest pielęgniarką.

bezsporne

Od grudnia 1987 r. nieprzerwanie do chwili obecnej odwołująca jest zatrudniona w (...) Centrum Onkologii w P..

dowód: odpis zaświadczenia z dnia 8 stycznia 2018 r. – k. 13 akt sprawy, zaświadczenia zgromadzone w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...) i o znaku (...), zeznania odwołującej – k. 28v, zapis elektroniczny k. 29

W dniu 30 lipca 2007 r. odwołująca złożyła wniosek o emeryturę z uwagi na ukończenie 55 lat i 30-letni staż pracy.

Decyzją z dnia 5 października 2007 r. ZUS ustalił odwołującej prawo do wcześniejszej emerytury od dnia 1 lipca 2007 r. – z tytułu ukończenia przez odwołującą przed dniem 31 grudnia 2007 r. 55 roku życia i zarazem posiadania przez nią przed tym dniem co najmniej 30-letniego okresu składkowego i nieskładkowego (na podstawie art. 46 ust. 1 w zw. z art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS). Z uwagi na to, że odwołująca kontynuowała zatrudnienie, wypłata świadczenia została zawieszona.

dowód: wniosek o emeryturę wraz z prezentatą ZUS – s. 1-4 akt emerytalnych odwołującej o znaku (...), decyzja z dnia 5 października 2007 r. – s. 58-62 akt emerytalnych odwołującej o znaku (...), zeznania odwołującej – k. 28-28v, zapis elektroniczny k. 29

W dniu 13 stycznia 2010 r. odwołująca wniosła o podjęcie wypłaty emerytury.

Decyzją z dnia 21 stycznia 2010 r. organ rentowy podjął odwołującej od dnia 1 stycznia 2010 r. wypłatę świadczenia ustalonego decyzją z dnia 5 października 2007 r.

Od dnia 1 stycznia 2010 r. odwołująca faktycznie pobierała w/w świadczenie, kontynuując jednocześnie zatrudnienie.

dowód: wniosek z dnia 13 stycznia 2010 r. – w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...), decyzja z dnia 21 stycznia 2010 r. – w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...)

Od dnia 1 października 2011 r. wypłata emerytury odwołującej została zawieszona z uwagi na kontynuowanie przez nią zatrudnienia. W związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12) od dnia 22 listopada 2012 r. ZUS podjął wypłatę świadczenia. Następnie, z uwagi na wejście w życie ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o ustaleniu i wypłacie emerytur, do których prawo uległo zawieszeniu w okresie od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2014 r., poz. 169) organ rentowy spłacił odwołującej emeryturę za okres zawieszenia od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

dowód: decyzja z dnia 26 września 2011 r. – w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...), decyzja z dnia 27 grudnia 2012 r. wraz z załącznikiem – w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...), wniosek odwołującej z dnia 24 lutego 2014 r. – w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...), decyzja z dnia 3 kwietnia 2014 r. – w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...)

W dniu 18 marca 2013 r. odwołująca wniosła o ustalenie prawa do emerytury z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego.

Decyzją z dnia 18 kwietnia 2013 r. ZUS ustalił odwołującej prawo do emerytury z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego od dnia 1 marca 2013 r. Wypłata świadczenia została zawieszona, gdyż było ono mniej korzystne niż świadczenie dotychczas wypłacane (tj. wcześniejsza emerytura), a nadto z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

dowód: wniosek z dnia 4 marca 2013 r. wraz z prezentatą ZUS – w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...), decyzja z dnia 18 kwietnia 2013 r. – w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...)

W dniu 11 grudnia 2017 r. odwołująca złożyła wniosek o doliczenie do kapitału początkowego rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Do wniosku odwołująca załączyła świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 8 grudnia 2017 r., w którym wskazano, że w okresie od 1 grudnia 1987 r. do nadal odwołująca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonuje prace w szczególnych warunkach, o których mowa w dziale XII poz. 1 i 2 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.).

bezsporne, dowód: wniosek z dnia 11 grudnia 2017 r. wraz z prezentatą ZUS – w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...), świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 8 grudnia 2017 r. – w aktach emerytalnych odwołującej o znaku (...), odpis k. 12 akt sprawy

Odwołująca posiada ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

bezsporne

W dniu 19 grudnia 2017 r. ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

bezsporne

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów i okoliczności bezspornych między stronami.

Zgromadzonym w sprawie dokumentom oraz odpisom i kopiom dokumentów Sąd dał w pełni wiarę, gdyż strony ich nie kwestionowały, a nie było podstaw, aby kwestionować je z urzędu.

Zeznania odwołującej Sąd uznał za w całości wiarygodne, gdyż były one spójne i logiczne, a ponadto znajdowały potwierdzenie w wiarygodnej dokumentacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. ze zm.), rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

Stosownie do art. 21 ust. 1 ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

W myśl art. 21 ust. 2 ustawy, rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Zgodnie z art. 23 ustawy, ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę (ust. 1). Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

Organ rentowy odmówił M. S. prawa do rekompensaty z uwagi na nabycie przez nią prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 46 ust. 1 w zw. z art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 ze zm.).

Podkreślić trzeba, że zgodnie z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach pomostowych, ustawa ta określa warunki nabywania i utraty prawa do emerytur i rekompensat przez niektórych pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, zwanych dalej "emeryturami pomostowymi", o których mowa w art. 24 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Stosownie natomiast do art. 24 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, dla ubezpieczonych, urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, z wyjątkiem ubezpieczonych mających prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 32, 33, 39, 40, 46, 50, 50a i 50e, 184 oraz w art. 88 ustawy, o której mowa w art. 150, zostaną ustanowione emerytury pomostowe.

Z art. 24 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynika, że odwołująca nie może nabyć prawa do emerytury pomostowej, ponieważ nabyła prawo do wcześniejszej emerytury z art. 46 ust. 1 w zw. z art. 29 tej ustawy. Nie oznacza to jednak, że jest ona osobą, która nie nabędzie prawa do emerytury pomostowej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych – i że przysługuje jej z tego względu rekompensata. Biorąc pod uwagę, że warunkiem nabycia prawa do emerytury pomostowej jest – zgodnie z art. 4 pkt 6 oraz art. 49 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych – posiadanie okresów pracy w szczególnych warunkach/o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1/art. 3 ust. 3 tej ustawy, a praca, o której mowa w tych przepisach, nie zawsze pokrywa się z pracą w szczególnych warunkach/w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zawarty w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych warunek posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS wskazuje, że prawo do rekompensaty przysługuje wyłącznie osobom, które nie nabędą prawa do emerytury pomostowej tylko z tego względu, iż nie posiadają żadnych okresów pracy w szczególnych warunkach/o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1/art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych. Również w piśmiennictwie wskazuje się, że rekompensata przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 32 lub art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (zob. M. Zieleniecki, Komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, w: Lex Omega). Podobnie orzecznictwo przyjmuje, że w świetle art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych przesłanką nabycia prawa do rekompensaty jest nienabycie prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (zob. uzasadnienie wyroku SA w Białymstoku z dnia 16 stycznia 2018 r., III AUa 673/17).

Z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach pomostowych w zw. z art. 24 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynika ponadto, że ustawa o emeryturach pomostowych, także w zakresie, w jakim reguluje prawo do rekompensaty, adresowana jest wyłącznie do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, z wyjątkiem jednak ubezpieczonych mających prawo do emerytury na warunkach określonych m.in. w art. 46 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nie jest ona zatem adresowana do odwołującej.

Już zatem z powyższych względów odwołującej nie przysługiwało prawo do rekompensaty.

Niezależnie od powyższego, w kontekście art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych wskazać trzeba, że skoro zgodnie z art. 23 tej ustawy rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, a zgodnie z art. 173 ustawy emerytalnej kapitał początkowy ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., za których były opłacane składki na ubezpieczenia społeczne przed dniem 1 stycznia 1999 r., to warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana

wyłącznie do ubezpieczonych objętych systemem emerytalnym zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia (zob. uzasadnienia wyroków SA w Gdańsku z dnia 5 maja 2017 r., III AUa 2047/16, i z dnia 17 grudnia 2015 r., III AUa 717/15; zob. także M. Zieleniecki, Komentarz do art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych, w: Lex Omega). Wynika z tego, że jedynie nabycie prawa do wcześniejszej emerytury (jako że w przypadku osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. będzie to emerytura obliczona według formuły zdefiniowanego świadczenia – por. rozdział 4 działu II ustawy o emeryturach i rentach z FUS) stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty, natomiast nabycie prawa do emerytury z tytułu ukończenia powszechnego wieku emerytalnego (dla osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. obliczanej w systemie zdefiniowanej składki – por. art. 25 i art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nie wpływa w żaden sposób na uprawnienia do rekompensaty. Odwołująca nabyła od dnia 1 lipca 2007 r. prawo do wcześniejszej emerytury z art. 46 ust. 1 w zw. z art. 29 ustawy emeryturach i rentach z FUS i od dnia 1 stycznia 2010 r. świadczenie to pobierała, przy czym jego wysokość obliczona została według formuły zdefiniowanego świadczenia. Z tego względu w przypadku odwołującej wystąpiła przeszkoda do nabycia prawa do rekompensaty określona w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

Odnosząc się z kolei do orzecznictwa powołanego w odwołaniu, dotyczącego przesłanek prawa do rekompensaty, stwierdzić należy, że potwierdza ono stanowisko organu rentowego, a nie odwołującej. W szczególności, odwołująca powołała się na wyrok SA w Gdańsku z dnia 17 grudnia 2015 r. (III AUa 717/15), w którego uzasadnieniu wprost wskazano (o czym była już mowa), że nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty. Podobnie SA w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 25 października 2017 r. (III AUa 812/16) podał, iż warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata przysługuje ubezpieczonym objętym systemem zdefiniowanej składki, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego nie nabyli prawa do emerytury z FUS obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia (a odwołująca prawo do takiej emerytury nabyła).

Nie ma przy tym znaczenia dla sprawy, że w decyzji z dnia 5 października 2007 r. odwołującej nie przyznano prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Prawo do rekompensaty jest wykluczone – zgodnie z art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych (w świetle cytowanego orzecznictwa i poglądów doktryny) – w razie nabycia prawa do jakiegokolwiek wcześniejszej emerytury (ponieważ jest ona obliczana według formuły zdefiniowanego świadczenia), niekoniecznie z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Odwołująca prawo do wcześniejszej emerytury (z art. 46 ust. 1 w zw. z art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) zaś nabyła. Co prawda, w uzasadnieniu powołanego w odwołaniu wyroku SA w Warszawie z dnia 22 września 2017 r. (III AUa 529/16) stwierdzono, że art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych nie dotyczy każdej osoby uprawnionej do emerytury z FUS, lecz jedynie osób, które nabyły prawo do emerytur w obniżonym wieku emerytalnym z uwagi na prace w warunkach szczególnych, to jednak wskazano tam również, iż trafne są rozważania odnośnie znaczenia w/w przepisu zawarte np. w uzasadnieniach cytowanych wyroków SA w Gdańsku. Trudno więc przyjąć, że wywody SA w W. stanowią wsparcie dla stanowiska procesowego odwołującej.

Nie ma również znaczenia dla sprawy, że odwołująca początkowo nie pobierała świadczenia ustalonego decyzją z dnia 5 października 2007 r., gdyż kontynuowała zatrudnienie. Już z samych wywodów odwołania wynika, że prawo do świadczenia powstaje ex lege, z momentem spełnienia warunków określonych w ustawie (por. art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS), a w tym układzie kontynuacja zatrudnienia stanowiła jedynie przeszkodę w realizacji nabytego już i ustalonego świadczenia. Niezależnie od tego, od dnia 1 stycznia 2010 r. odwołującej podjęto wypłatę wcześniejszej emerytury.

W tym stanie rzeczy, Sąd – na podstawie w/w przepisów i art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. – oddalił odwołanie.

SSO Małgorzata Kuźniacka-Praszczyk